

**FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN**

Januar 2020

**Rigsrevisionens notat om
beretning om**

**undervisningen
på universiteterne**

Vedrører:**Statsrevisorernes beretning nr. 1/2019 om uddannelsesinstitutioners finansiering af bygninger og grunde****Børne- og undervisningsministerens redegørelse af 13. december 2019**

(modtaget i Rigsrevisionen den 13. januar 2020)

Uddannelses- og forskningsministerens redegørelse af 19. december 2019

10. februar 2020

RN 1405/20

1. Rigsrevisionen vurderer i dette notat de initiativer, som ministrene har iværksat som følge af Statsrevisorernes bemærkninger og beretningens konklusioner.

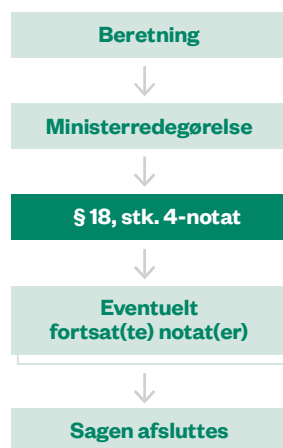
Konklusion

Uddannelses- og forskningsministeren samt børne- og undervisningsministeren oplyser, at fornyet politisk overvejelse om reguleringen af området bør overvejes, og at regeringen har nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, som skal belyse mulige, konkrete initiativer på området, så opfølgningen på Rigsrevisionens beretning kan ske på et grundigt forberedt grundlag.

Herudover oplyser uddannelses- og forskningsministeren, at ministeriet bl.a. vil udbygge tilsynet med de videregående uddannelsesinstitutioners finansiering. Børne- og undervisningsministeren oplyser, at regeringen tager Statsrevisorernes kritik alvorligt, og at regeringen vil skærpe reguleringen af de lånemuligheder, som de undersøgte uddannelsesinstitutioner har.

Rigsrevisionen finder Uddannelses- og Forskningsministeriets og Børne- og Undervisningsministeriets initiativer tilfredsstillende. Rigsrevisionen vil følge de initiativer, som ministerierne vil tage i forlængelse af den tværministerielle arbejdsgruppe, og orientere Statsrevisorerne om:

- resultatet af den tværministerielle arbejdsgruppes overvejelser om regulering af området
- Uddannelses- og Forskningsministeriets og Børne- og Undervisningsministeriets tilsyn med de selvejende uddannelsesinstitutioners gældsætning, herunder hvordan det vurderes, om institutionerne er overbelånte
- Uddannelses- og Forskningsministeriets og Børne- og Undervisningsministeriets arbejde med at sikre, at uddannelsesinstitutionerne udviser omhyggelighed ved finansieringen af bygninger og grunde.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i oktober 2019 en beretning om uddannelsesinstitutioners finansiering af bygninger og grunde.

Statsfinansierede selvejende uddannelsesinstitutioner er juridisk adskilt fra staten, og ministeren har derfor ikke instruktionsbeføjelser over for de selvejende uddannelsesinstitutioner, der er organiseret med egne bestyrelser. Uddannelsesinstitutionerne kan i princippet gå konkurs, uden at staten er forpligtet over for institutionens kreditorer. Erfaringen har dog hidtil været, at staten har ydet særtilskud eller likviditetslån til de institutioner, som har fejldisponeret eller er kommet i økonomiske vanskeligheder, hvorved staten har lidt et tab.

Uddannelsesinstitutioner med bygningsselveje ejer selv deres bygninger og kan finansiere bygge- og anlægsinvesteringer på det private lånemarked. Der er ikke fastsat regler om, hvilke typer lån institutionerne må optage. Den samlede gæld i sektoren steg med 55 % fra 2011 til 2018. Samtidig er det forventningen, at statens tilskud og behovet for bygningskapacitet fremover vil være faldende, idet ungdomsårgangene forventes at blive mindre i de følgende år.

Beretningen handlede om, hvorvidt Uddannelses- og Forskningsministeriet og Børne- og Undervisningsministeriet havde sikret, at uddannelsesinstitutioner med bygningsselveje udviste skyldige økonomiske hensyn, når de finansierede deres bygninger og grunde.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, fandt de det utilfredsstillende, at hverken Uddannelses- og Forskningsministeriet eller Børne- og Undervisningsministeriet havde ført et tilfredsstillende tilsyn med de selvejende uddannelsesinstitutioners gældsætning.

Statsrevisorerne fandt det endvidere utilfredsstillende, at flere uddannelsesinstitutioner ikke havde udvist omhyggelighed ved finansieringen af bygninger og grunde og samtidig havde anvendt finansielle instrumenter med unødigt høj risiko.

Endelig pegede Statsrevisorerne på, at der med de daværende rammer for finansiering og belåning af bygninger og grunde var risiko for, at uddannelsesinstitutionerne kunne øge gældsætningen uden risiko for konkurs. Statsrevisorerne fandt derfor, at fornyet politisk overvejelse om reguleringen af området burde overvejes.

4. Hele sagen og dens dokumenter kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

II. Gennemgang af ministrenes redegørelser

Tværministeriel arbejdsgruppe om regulering af uddannelsesinstitutioners finansiering af bygninger og grunde

5. Statsrevisorerne bemærkede, at der med de nuværende rammer for finansiering og belåning af bygninger og grunde var risiko for, at uddannelsesinstitutionerne kunne øge gældsætningen uden risiko for konkurs, og at fornyet politisk overvejelse om reguleringen af området derfor burde overvejes.

6. Børne- og undervisningsministeren oplyser, at regeringen tager Statsrevisorernes kritik alvorligt, og at regeringen vil skærpe reguleringen af de lånemuligheder, som de undersøgte uddannelsesinstitutioner har. Både uddannelses- og forskningsministeren og børne- og undervisningsministeren oplyser, at regeringen har nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, som skal belyse mulige, konkrete initiativer på området, så opfølgningen på Rigsrevisionens beretning kan ske på et grundigt forberedt grundlag. Ministerierne oplyser samstemmende, at regeringen på baggrund af arbejdsgruppens rapportering vil tage stilling til, hvordan området fremadrettet skal reguleres.

7. Rigsrevisionen vil orientere Statsrevisorerne om resultatet af den tværgående arbejdsgruppes overvejelser om regulering af området.

Uddannelses- og Forskningsministeriets og Børne- og Undervisningsministeriets tilsyn med uddannelsesinstitutionernes gældsætning

8. Statsrevisorerne bemærkede, at det var tilfredsstillende, at hverken Uddannelses- og Forskningsministeriet eller Børne- og Undervisningsministeriet havde ført et tilfredsstillende tilsyn med de selvejende uddannelsesinstitutioners gældsætning. Herunder bemærkede Statsrevisorerne, at ministeriernes tilsyn med de selvejende uddannelsesinstitutioners gældsætning havde været baseret på økonomiske nøgletal for gældsætning, bl.a. soliditets- og finansieringsgrad, der ikke altid var retvisende i forhold til risikoen. Ministerierne havde desuden ikke eksplicit ført tilsyn med, om institutionerne var overbelånte eller anvendte finansielle instrumenter med høj risiko.

9. Uddannelses- og forskningsministeren oplyser, at ministeriet som opfølgning på beretningen har gennemført tiltag til at udbygge ministeriets tilsyn med de videregående uddannelsesinstitutioners finansiering. Ministeriet har således taget initiativ til fremadrettet at udbygge sit datagrundlag vedrørende institutionernes finansiering, herunder brugen af afledte finansielle instrumenter, samt vedrørende kontantvurderingen af institutionernes bygninger.

Uddannelses- og Forskningsministeriet vil endvidere udbygge tilsynet ved at udarbejde et nøgletal for institutionernes belåningsgrad baseret på kontantvurderingen af den enkelte institutions bygninger og fastsætte vejledende grænseværdier for nøgletallet i tilsynet.

10. Rigsrevisionen finder ministrenes initiativer tilfredsstillende. Rigsrevisionen vil følge Uddannelses- og Forskningsministeriets og Børne- og Undervisningsministeriets tilsyn med uddannelsesinstitutionernes gældsætning, herunder hvordan det vurderes, om institutionerne er overbelånte.

Uddannelsesinstitutionernes omhyggelighed ved finansieringen af bygninger og grunde

11. Statsrevisorerne fandt det utilfredsstillende, at flere uddannelsesinstitutioner ikke havde udvist omhyggelighed ved finansieringen af bygninger og grunde og samtidig havde anvendt finansielle instrumenter med unødigt høj risiko. Statsrevisorerne bemærkede, at:

- 82 af 237 bygningsselvejende institutioner havde optaget lån med finansielle instrumenter, som kunne have et element af spekulation i sig. Desuden havde en del institutioner en høj belåningsgrad.
- Institutioner på Uddannelses- og Forskningsministeriets og Børne- og Undervisningsministeriets områder havde indgået swapaftaler mv., som ville have medført et samlet tab på ca. 1,3 mia. kr. ultimo 2017, hvis institutionerne skulle have indfriet gælden.
- At institutionerne i større omfang burde have udarbejdet en finansiell strategi og anvendt uafhængig rådgivning til at vurdere institutionens finansielle risici.

12. Uddannelses- og forskningsministeren og børne- og undervisningsministeren har i deres redegørelser som nævnt tilkendegivet, at regeringen på baggrund af den tværministerielle arbejdsgruppes afrapportering vil tage stilling til den videre opfølgning på beretningen. Rigsrevisionen vil i forlængelse heraf følge, ministeriernes arbejde med at sikre, at uddannelsesinstitutionerne udviser omhyggelighed ved finansieringen af bygninger og grunde.

Lone Strøm